

PIJIN, PIJIN, PIJIN

Language family: Creole, English based, Pacific.

Language codes:

ISO 639-1 -

ISO 639-2 -

ISO 639-3 pis

Glottolog: piji1239

Linguasphere: 52-ABB-cd

Beste izen batzuk (autoglotonimoa: pijin):

pijin [PIS] hizk. Salomon Uharteak

SALOMON UHARTEAK

pijin (solomons pidjin, neo-solomonic) [PIS] 15.000 hiztun lehen hizkuntzakoak, 300.000 2. edo 3. hizkuntzakoak (1997, Beimers SIL). Creole, English based, Pacific. Oinarrizko hiztegia hurbilago dago ingeles estandararekin Papua Ginea Berriko tok pisinarekin baino. Gramatikak melanesiar aspektuak. Ahoskera aldatu egiten da eskualdeka. Historikoki erlazionatua PGBko tok pisinarekin eta Vanuatuko bislamerarekin. Bislamerarekiko ulergarritasuna nahikoa altua. Kreolizazioa geroz eta handiagoa. Komunikazio handiko hizkuntza. Hiztegia. Ortografia estandarizatzeko saioak egin berriak.

Hizkuntza / lengua: pijinera / pijin / pijín / pijin.

Hiztunak / hablantes: 15.000 lehen hizkuntzakoak; 300.000 2. edo 3. hizkuntzakoak.

Herrialdea / país: Salomon Uharteak.

HISTORIA. Salomon Uharteak hego-mendebaldeko Barean daude. XIX. m.aren hastapenetik aurrera mendebaldarrek erregulariki bisitatu zuten artxipelagoa, esploratzaileek, abenturazaleek, merkatariek eta misiolari ingelesek. Frantsesak geroago sartu ziren lehian ingelesekin, baina ezin izan zuten nagusitu. Mendebaldarrek halaber aritu ziren bertakoak ebanjelizatzen, baina eginkizun latza gertatu zitzairen eta misiolari askok eman behar izan zuen beren bizitza.

Garai honetan, Hebrida Berriak (gaur Vanuatu) eta Salomon Uharteak izugarritzko langile erreserba bihurtu zituzten Queenslandeko (ipar Australia) azukre kanabera sailatarako eta geroago Fidjikoetarako.

Melanesiako hainbat leku bezala, Salomon Uharteak hizkuntz oparotasun handiko lurraldeak izan ziren. 1983an, Tryon eta Hackmanek 64 hizkuntza ezberdin eta dialekto sail handiak identifikatu zituzten, 2 hizkuntza familiari zegozkienak: lehenago malaio-polinesiarra zeritzan austronesiar familiari, 56 eta papua familiari (7 hizkuntza).

Salomondarren ekonomia % 80an bizirauteko ekonomia da. Hiritarrek momentuan behar dutena kultibatu, harrantzatu, uztak bildu, fabrikatu eta trukatzeko dute.

Lexikoan ingelesak erakusten du pijineraren lehengo eta gaurko historian utzi duen eragina, % 80ko hitz sailarekin. Autoktonoen jatorrizko hitzak mailegu zuzenak dira.

HIZKUNTZA. Ezaugarri nagusiak.

Fonetika. A) Bost bokal ditu eta ahoskeraz espainiera edo italierazkoen oso antzekoak dira. **B)** Hitzun askok bereizten ditu bokal luzeak eta laburrak. **C)** Hemeretzi kontsonante fonema ditu.

Morfosintaxia. Hona hemen pijineraz lehengo 10 zenbakiak: *wanfala* (1), *tu/tufala* (2), *tri/trifala* (3), *foa/foafala* (4), *faef/faefala* (5), *sikis/sikisfala* (6), *seven/sevefala* (7), *eit/eitfala* (8), *naen/naenfala* (9), *ten/tenfala* (10).

Idazkera. Latindar alfabetoa.

HISTORIA. Las Islas Salomón están situadas en sudoeste del Pacífico. Desde los comienzos del s. XIX. el archipiélago fue visitado regularmente por los occidentales, exploradores, aventureros, comerciantes y misioneros ingleses. Los franceses entraron más tarde en disputa con los ingleses, pero no pudieron rivalizar totalmente con ellos. Los occidentales igualmente tomaron parte en la evangelización de los indígenas, pero la labor fue muy difícil y provocó la muerte de gran número de misioneros.

En esta época, las Nuevas Hébridas (hoy Vanuatu) y las islas Salomón fueron una gran reserva de mano de obra para las plantaciones de caña de azúcar en Queensland (norte de Australia) y algo más tarde en Fidji.

Como ocurrió en otras partes de Melanesia, las Islas Salomón fueron caracterizadas por una gran diversidad lingüística. En 1983, Tryon y Hackman identificaron 64 lenguas diferentes y numerosos dialectos, pertenecientes a 2 familias lingüísticas: la familia austronésica (antes malayo-polinesia, 57 lenguas) y la familia papua (7 lenguas).

La economía de las Islas Salomón está constituida en 8% por economía de subsistencia. Los ciudadanos cultivan, pescan, recolectan, fabrican y cambian aquello que necesitan en el momento. El léxico da toda la medida de la presencia del inglés en la historia antigua y presente de pijin, con un 80% de sus palabras. Las palabras de origen vernácula son préstamos directos.

LENGUA. Principales características.

Fonética. A) Posee cincovocales que en cuanto a la pronunciación se parecen mucho a las vocales del español o del italiano. **B)** Muchos hablantes diferencian vocales largas y breves. **C)** Posee diecinueve fonemas consonánticos.

Morfosintaxis. Los 10 primeros números en pijin son: *wanfala* (1), *tu/tufala* (2), *tri/trifala* (3), *foa/foafala* (4), *faef/faefala* (5), *sikis/sikisfala* (6), *seven/sevefala* (7), *eit/eitfala* (8), *naen/naenfala* (9), *ten/tenfala* (10).

Escritura. Alfabeto latino.

GRAMATIKAK, METODOAK, ESKULIBURUAK

PARLONS PIJIN, Îles Salomon, Christine Jourdan, L'Harmattan, gramatika eta hiztegia, 24x17, 242 or., Paris, **2007**.

Parlons pijin liburuaren sinopsia:

Le pidgin des Îles Salomon, dont le nom s'écrit pijin, est l'un des trois pidgins qui existent en Mélanésie, dans le Pacifique sud-ouest. C'est une langue jeune dont l'origine remonte au début du XIXe siècle et qui est apparue en parallèle avec l'expansion coloniale dans l'est de l'Australie et en Mélanésie. Le pijin est maintenant la langue principale de l'archipel des Salomon et coexiste avec 65 langues vernaculaires et avec l'anglais, langue officielle du pays.

Le présent ouvrage présente une histoire sociale du développement de cette langue ainsi qu'une description de sa structure et de son lexique. Le livre commence par des remarques sur le monde culturel qui sert de creuset à cette langue et propose un synopsis de son expansion dans la société salomonaise. Il se termine par une série de textes en pijin tirés de la tradition orale et accompagnés de leur traduction.

PIJIN ALFABETOA

PIJIN ALPHABET

Ahoskera / Pronunciation

English Sound - IPA	Pijin Sound - IPA	Pijin example	English Origin
ch - [tʃ]	s - [s]	tisa, sea, mass (haomass)	teacher, chair, much (how much?)
	si - [si]	sios	church
sh - [ʃ]	s - [s]	sot, bus, masin	short, bush, machine

th - [θ]	s - [s]	maos	mouth
	t - [t]	torowe, torowem, ating, andanit	throw, throw away, I think, underneath
th - [ð]	t - [t]	brata, barata, bro	brother
	d - [d]	deswan, diswan, this wan	this one
	r - [ɹ]	nara, narawan	another, another one
z - [z]	s - [s]	resa	razor
-er - [-ɹ]	a - [ɑ]	mata, mada (mami), soa, faea	matter, mother, pain sore, fire
or; ir/er - [oɹ]; [ɹ]	o; a/e - [o]; [ɑ]/[ɛ]	bon, bonem, bone, fastaem, festime (festaem)	born, burn, borne, first time

Izenordain pertsonalak / Personal pronouns

Singular Pronouns

1st Person

Pijin

English

mi

me

2nd Person

lu

you

3rd Person

hem

him/her/it

Dual

Trial

Plural

1st Person Inclusive

lumitufala

iumitrifala

iumifala, iumi

1st Person Exclusive

mitufala

mitrifala

mifala

2nd Person

iutufala

iutrifala

iufala

3rd Person

tufala

trifala

ol, olketa

Pijinera ahoskera / Pijin pronunciation

Testu-lagina pijinertaz / Sample text in Pijin

Evri man en mere olketa born frii en ikwol lo digniti en raits blo olketa. Olketa evriwan olketa garem maeni fo tingting en olketa sapos fo treatim isada wittim spirit blo bradahood.

Itzulpena / Translation

Gizon-emakume guztiak aske jaiotzen dira, duintasun eta eskubide berberak dituztela; eta ezaguera eta kontzientzia dutenez gero, elkarren artean senide legez jokatu behar dute.

(Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsaleko 1. artikulua)

All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

(Article 1 of the Universal Declaration of Human Rights)